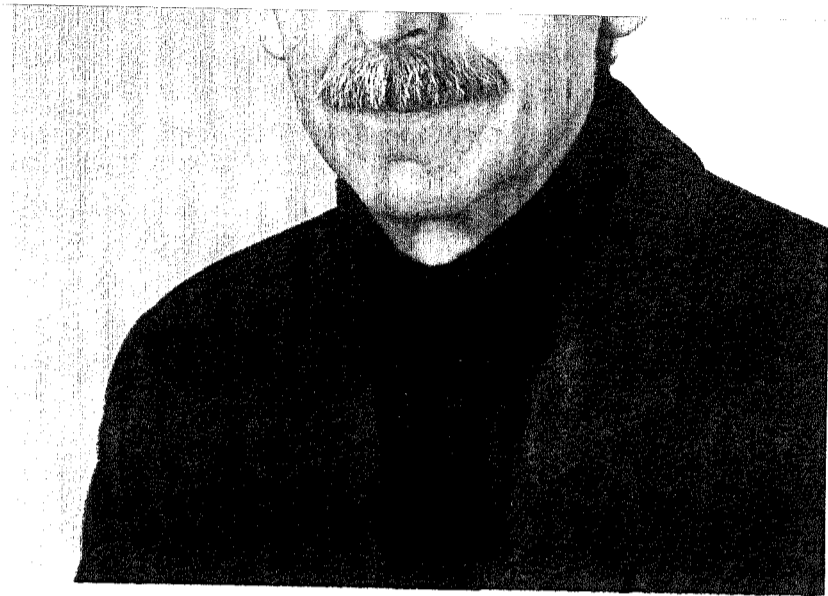


STRAUSS, Johann. Ol'ga Lebedeva (*Gülnâr Hanım*) and her works in Ottoman Turkish. *Frauen, Bilder und Gelehrte. Studien zu Gesellschaft und Künsten im Osmanischen Reich. Arts, women and scholars. Studies in Ottoman society and culture. Festschrift Hans Georg Majer. 1. Hrsg. / Ed. Sabine Prator & Christoph K. Neumann. Istanbul: Simurg, 2002, pp.287-314.* [Russian aristocrat who translated Russian literature into Ottoman Turkish.]

23 ENIN 2777



HANS GEORG MAJER

İSAM DN: 94850

Frauen, Bilder und Gelehrte

Studien zu Gesellschaft und Künsten
im Osmanischen Reich

Arts, Women and Scholars

Studies in Ottoman Society and Culture

Festschrift Hans Georg Majer

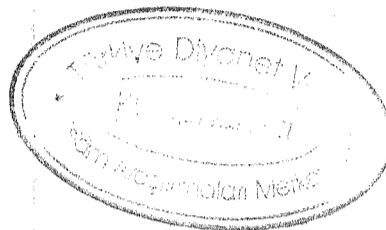
herausgegeben von • edited by

Sabine Prator

&

Christoph K. Neumann

Band • Volume 1



İstanbul, 2002

Familie befürwortete und in Familienbeziehungen die Auffassung von Gleichberechtigung vertrat.⁷

Da die osmanischen *ulema* und ihre Familien eine Klasse bildeten, die Wohlstand, gute Ausbildung und Erfahrung besaß, ist es als natürlich anzusehen, daß auch die Frauen aus dieser Klasse eine führende Rolle in der Modernisierungsbewegung übernahmen. Die „erbliche Bourgeoisie“ der osmanischen Gesellschaft im kulturellen Sinn war die Klasse der *ulema*.

Ol'ga Lebedeva (*Gülnâr Hanım*) and her Works in Ottoman Turkish

JOHANN STRAUSS

UNIVERSITÉ MARC BLOCH STRASBOURG

Russian History and the Ottomans

The Russian aristocrat Ol'ga Sergeevna Lebedeva (1854-?), known as Gülnâr Hanım or Madame de Lébédéff among the Ottoman Turks, occupies a unique place in the history of Ottoman letters. She was the first foreigner to try to familiarize an Ottoman readership with Russian literature by translating it into Ottoman Turkish.

There were, of course, a few Westerners – Oriental scholars, dragomans at the embassies and others – who composed works in Ottoman Turkish. But none of them ventured to embark upon the translation of literary works. Paradoxically, it was Russian literature that found such a transmitter, although it was very little known in a society in which French cultural influence was unchallenged among the more Westernized circles (at least until the Franco-German War of 1870/71). On the other hand, the Ottomans had long been interested in Russia and Russian affairs and particularly in the reforms of Peter the Great (*Büyük Petro*) and his successors.¹ Among the earliest translations from Western languages into Ottoman Turkish printed during the first half of the nineteenth century (whose number is very small) there are two quite comprehensive accounts of Russian history: the “History of Catherine the Great” by the Grand Dragoman Iakovos Argyropoulos (“Yakovaki Efendi” 1774-1850), which was

¹ See İlber Ortaylı, “Reforms of Petrine Russia and the Ottoman Mind,” in *Raiyyet Rüşümü: Essays Presented to Halil İnalcık on his Seventieth Birthday by his Colleagues and Students* [= *Journal of Turkish Studies* 11 (1987)], 45-48.

⁷ Mübahat Kütükoğlu, „Cevdet Paşa ve Aileiçi Münasebetleri,“ in *İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Ahmed Cevdet Paşa Semineri: 28 Mayıs 1985* (İstanbul, 1986), S. 199-222.

عشاق و بروسه ایله آنا طولنك سجاده ،
 خالی و کلیملری ، حلب قاشلریدر .
 مکتب صنایعده اولاد وطنك چیره
 دستیه مهارت و لیاقتی اولان اشیاوادوات
 نفیسه نك شو مشهر عثمانیده وضع انظار
 اعتبار ایدلمی بزه مکتبك استقبال معرفتجه
 بیوک بیوک امیدلر و بریور . باخصوص
 مدیر لاحق سعادتلو ابوالضیا توفیق بك
 افندی حضر تلرینك صنایع خصوصنده
 متخاق اولدقلری علویکیاست واهلیلری
 بوندن بویه دارالصناعه نك ترقی حقیقیسی
 استلزام ایده جك وسائط ووسائل نافه نك
 استحصالکی تأمین ایده جکی کی انتظام اداره
 سنی دخی تحت امنیت آله جننده اشتباهمز
 یوقدر .

کوتاهه پورسلنلری ایله شیشه قابریقه -
 سنك معمولاتی اوانی زجاجیه نقطه نظرندن
 مملکتك محتاج اولدیغی شیرلی بخر جبر
 واکال ایده غرضسهده رغبت عمومیه نك
 وتوجها ت ملیه نك بو طرفه انطفاقیده بو
 صنعتكده حد لازمه وصالی امید ایتده
 بریور .

منسوجات داخایه محته کلنجه ذاتاً
 جهانك مساحی اولان صافیت و متانت و هله
 رنگجه مشهود اولان لطافت غیر قابل
 انکاردر . نه چاره که موده بختی بزی
 اوزبیور . حال بوکه موده نفاستك مروجی
 کبار نسوان و ذکور مزك شو دقیقه به
 اعتبارلی حالنده برلی قاشلر مزكده رنگ
 و ظرافت خصوصنده ترقی ایده جکلری
 مأمولدر .

سجاده ، کلیملر همان ممالک شاهانه به
 منحصر قالمش بر صنعت حکمکنده در .
 اورویا خالیلرینك انتظام و ظرافتی انکار
 ایدیه مدیکی حالده بزم خالی و سجاده لر -
 مزكده نفاست و متانتی اونودیه ماز .

والحاصل سرکی استقبال صنایعمز
 ایچون بك بیوک امیدلر ، امالدر حاضرلا -
 بوز .
 زوار کرام ایچنده دوللو یوسف رضا
 باشا ، رضوان باشا ، و قشیش عسکری

قوه بیسون عالیسی اعضاستندن دوللو حسن
 رضا باشا حاضر ایلله عطفولو راغب بك
 افندی کی ذوات عالیه نك بولنسی سرکینك
 اعتبار حاضرینه دلیل اولان مواددندر .
 بك جوق زماندنبری اجرا ایدیلله -
 جکی اعلان ایدیلن (بك بر دیرك) پیه سی
 هله شکر کچن جمه کونی وضع محنه تماشا
 ایدلدی . تیاترونك غلبه لکنی بیان ایچون
 بیلت و موقع مأمورلری طرفندن وقوعه
 کلن مناسبزلکی ذکر ایتك کافیدر . قو -
 لتق صندالیه سی نامی ویریلن اسکمله
 مشتریلری تکثر ایتدکجه اولدن کلنلری
 و سزك بیلت ایکنجی موقه مخصوصدر .
 آرقة طرفه جک ، دیرك قالدیر بورلردی .
 نصل ؟ مشتریلره قارشلی ای حرمت
 دکلی ؟

حسین افندی رولنی یابان نجیب افندی -
 بنك سنی دریش ایدیلر سه ای اوینادی
 دینیار . بو او بوند اهمیتلی بروطفیه یوق ،
 فقط دیکر لرینه نسبتله مهم دینیه بیه جک
 درویش محمود افندی وظیفه سنی ماطو -
 سیان افندی ای اجرا ایده مددی ! زابل
 حکیمان خانم ایله توریک ساتنیک و اغاوانی
 زابل یته بجان خانلر وظیفه لرینی بك کوزل
 یایدیلر . شمس الدین افندی رولی یته بجان
 افندی طرفندن فوق المأمول اوله رقی ای
 اجرا ایدلدی . قویقی جوبانیان افندی نك
 ابواز لئی بك خوش اولدی . شمعدان سیلهرک
 خصنهده عرض وجود ایدیشنی کورنلر
 کندیشنی جدا ابواز ظن ایدیلروردی .

کتبخدا سفیان اغارولی اهمیتلر اولدیغی
 حالده او قوجه آتور یعنی سباق افندی
 بك اهمیتلی کورتردی . بر قاج دفعه لر تکرر
 ایدن (پادشاهمز سریر سلطنتنده بردوام
 اولسون) دعای خلی غریب مسرت
 ایلدی . کوزلرنده اشک شادی و مسرت
 کورندی .

ایدیلن تقدیره تشکر ضمننده یته
 بجان خانك تما و ماطو سفیان افندی نك
 دست برینه اوله رقی ابوالله ایدیشی او بو -
 نك ملیکنه بریشقه نشانه اولدی . لکن

ملی قوه مدیلر وار ایکن سیر ایتکدن
 بیقوب اوصانیلان (قرمزى بانظالون)
 بك او قدر خوشه کیتدی ده ا طوغریسی
 هیچ سولدی .
 اورکستره نك زهیره وینه او برالرندن
 بعض پارچه لر تفتی ایلمیسه او بونله منا -
 سب دوشدی .
 بیک بر دیرك او بوننده کوردکلری
 رغبتیه نظراً آرتق ملی دراملر اویشامق
 فکرنی قوه پسانیه نك اس الحركات اتخاذ
 ایده جکی مأمول قوبدر .

فاصله مستشرق کلنار فنانم افندی
 مضرتلری طرفنده ارسال یورلشدر .
 نورت فنون غزنه سی اداره بیسته

نظر مطالعه عاجزانه مه وارد اولان
 صولك نسخه لر کیزك برنده رسمك وحق
 ناجیزانه مده کی تقدیرات عالیه نك مندرج
 اولدیغی کور ایدیکده عثمانی ملت نجیب سی
 نزدنده قزاندیلم کوزل توجهلره سونیمکله
 برابر اقتدارمک آزلغنی ، لیاقتك بولغنی
 دوشونه نك بو قدر توجهدن بك آشاعی
 بولتقلیم بی محجوب ایتدی ديسم طوغری
 سويلماش اولورم ظن ایدورم . -
 عثمانیلرک مهمانوازلقلری و نجیب و کریم
 اولان اخلاقلری دنیاده هر کسک بیلدیکی
 برشی اولدیغندن بونی ده او جابه حسندن
 عذابه عرض تشکرات صحیانه ایلرم و بو
 کی توجهات جلیله اثبات لیاقت حصولی
 آرزو ایدیکم . مقاصد مخصوصه ناجیزانه مدن
 اک برنجیسی اولدیغنی بیان ایدرم اقدم .

قران فی جزیرن سنه ۳۰۷
 کلنار

« نورت فنون »

غزنه مز رسم عالیلری درج ایتکله
 مفتخر اولمشدر . ذات فاضلان لرینك
 علو قدر و مزینتی و عثمانیلنه اولان توجه
 و محبتی ذاتاً قلوب عثمانیهده توجهات حسنه
 و تشکرات مخصوصه حصوله کتیریشدر .



نورت فنون

ادبیات ، فنون ، صنایع ، تراجم احوال ، سیاحت ، رومان

وساثره دن باحت اولدق هر هفته بنشینیه کونلری چیقار

مصور عثمانلی غزنه سی

محرر و مدیر مسئولی : احمد احسان

اداره خانه سی : در سعادت — ابوانسوود چاده سی نومبر ۵۴

[مندرجات] : لایچیدن مکتوب — استانبول بوسته سی — کلنار
 خانك مکتوبی — متابه — مفیل سائل — کونک آياصوفیه جامی —
 ترسته نك بیوک قنالی — ترستهده لویرد قومانیه سنك اداره خانه سی —
 راکوزا شهری — راکوزانك بیوک میدانی — اینجو میدی — فقرات
 مشمکه — فن الکلیه — (فقره) قادیشره تودیع اسرار — (ملی
 رومان) مشاق حیات [رسملریز] کونک آياصوفیه جامی — ترسته نك
 بیوک قنالی — ترستهده لویرد قومانیه سنك اداره خانه سی — راکوزا
 شهری — راکوزانك بیوک میدانی — اینجو میدی .

SERVET-I-FUNOUN

JOURNAL ILLUSTRÉ TURC PARAISSANT TOUS LES JEUDIS.

Rédacteur en chef: AHMED IHSAN

Administration: 54 RUE EBU-SUOUD: 54

CONSTANTINOPLE

ABONNEMENTS

25 Francs par an pour tous les pays de l'Union Postale, 100 piastres
 pour Constantinople, 420 piastres pour les Provinces Ottomanes.

LE NUMÉRO 100 PARAS.

استانبول

(عالم) مطبوعه سی — احمد احسان و شرکایی

برنجی سنه



سختی ۱۰۰ پارودر



KYAMİLEV, Haybullah (07.05.1910-18.02.1976)⁹⁷

Ozenbaş köyünde doğdu. Moskova Şarkiyat Enstitüsü'nden 1937 yılında mezun oldu. 1 Ağustos 1949'da "Tiyatro Yazarı Olarak Namık Kemal" konulu yüksek lisans (kandidatskaya) tezini savundu. 1971'de doktor oldu. 1941-1952 yılları arasında Moskova Şarkiyat Enstitüsü'nde, 1952-1956 yılları arasında SSCB Dışişleri Bakanlığı'na bağlı Moskova Devlet Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nde ders verdi. 1956 yılından ölümüne kadar SSCB İlimler Akademisi Şarkiyat Enstitüsü'nde çalıştı. Yayımlanmış 25 çalışması bulunuyor. SSCB'nin çeşitli madalyaları ile ödüllendirilmiştir.

Kyamilev'in başlıca çalışmaları:

Razvitiye Obşestvennih Motivov v Turetskoy Poyeziyi (Vtoraya Polovina XIX. – Pervaya Polovina XX. Vekov), Moskova 1971; *Hrestomatiya Sovremennih Gazetnih Tekstov Na Turetskom Yazıke*, Moskova 1950; *Nazım Hikmet-Pevets Svobodi i Mira*, Moskova 1952; "Namık Kemal (İz İstoriyi Turetskoy Dramaturgiyi)", *Turetskiy Sbornik*, Moskova 1958, s. 156-168; "Sami Paşazade Sezai v İstoriyi Turetskoy Prozi", *Kratkiye Soobşeniya İnstituta Narodov Aziyi*, No. 65, Moskova 1964, ss. 98-104; *Anatoliya Glazami Sabahattina Ali*, Taşkent 1965; *U İstokov Sovremennoy Turetskoy Literaturı*, Moskova 1967; *Obşestvenniye Motivi v Turetskoy Poyeziyi (Konets XIX.-Seredina XX. Vekov)*, Moskova 1969.

LEBEDEVA, Olyga Sergeevna (Gülner Hanım) (1854-?)⁹⁸

Kazan Üniversitesi'nden mezun oldu. Üniversitede okurken Türk ve Arap dillerini öğrendi. V. A. Gordlevskiy, Lebedeva'nın daha küçük yaşta Tatar dilini öğrendiğini yazmaktadır. Kocasını kısa süre de olsa Kazan belediye başkanı olmuştu. 1881 yılında İstanbul'a geldi. İstanbul'dayken A. S. Puşkin'in eserlerini Türkçe olarak yayımlama girişiminde bulundu; ama başarılı olamadı. Türk Hükümeti onun gizli ajan olduğundan ve İstanbul'da Rusya'nın siyasî ve dinî propagandasını yaptığından şüphelendi. 1889 yılında Stokholm'de gerçekleştirilen VIII. Uluslararası Şarkiyatçılar Kongresi'nde ünlü Türk yazar ve edebiyatçısı Ahmet Mithat ile görüştü. Daha sonraları Türkiye'de yayımlanan, Ahmet Mithat'ın editörlüğünü üstlendiği Lebedeva'nın çevirileri büyük ilgi gördü. Puşkin'in "Tipi", "Maça Kızı", Lermontov'un "Şeytan" eserinden bir bölüm, Tolstoy'un "İlyas", "İki İhtiyar" ve "İnsanlar Nesiyle Diri" eserleri ilk olarak Lebedeva tarafından "Türkçeleştirildi". O, ilk defa Türk okurlarını Puşkin'in biyografisiyle "Serveti Fünun" dergisinde tanıştırdı. Bu çeviri daha sonra ayrı baskı olarak yayımlandı. Ayrıca, Deli Petro'dan L. N. Tolstoy'a

⁹⁷ S. D. Miliband, *Vostokovedı Rossii. Biyobliyografiçeskiy Slovarı*, I, s. 772-773.

⁹⁸ *Biyobibliyografiçeskiy Slovarı Oteçestvennih Türkologov Dooktyabryskiy Periyod Pod Redaktsiyey i s Vvedeniyem A. N. Kononova*, s. 204-205.